

AINEVALDKOND “VÕÕRKEELED”

1. VALDKONNAPÄDEVUS

Võõrkeelte õpetamise eesmärk gümnaasiumis on kujundada õpilastes võõrkeelepädevus, s.o suutlikkus kasutada võõrkeelt iseseisva keelekasutaja tasemel, see tähendab B-keeleoskustaseme vähemalt kahes võõrkeeles.

Gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) suhtleb eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid;
- 2) mõistab ja tõlgendab võõrkeeles esitatut;
- 3) on omandanud teadmisi eri kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 4) on omandanud elukestvaks õppeks vajalikud oskused.

2. ÕPPEAINED JA MAHT

Ainevaldkonda „Võõrkeeled“ kuuluvad inglise keel (B2-keeleoskustase), vene keel ja saksa keel (B1-keeleoskustase). Kohustuslikud kursused kõikidele õpilastele on õppeaineti järgmised:

inglise keel (10 kursust):

Inglise keele esimestel kursustel keskendutakse õpilaste grammatikaalaste teadmiste ühtlustamisele. Ülejäänud kursuste sisu lähtub riiklikus õppekavas toodud teemadest, mis on jaotatud erinevate kursuste vahel. Lähtutud on põhimõttest, et lihtsamast keerulisemaks, konkreetsest abstraktsemaks. Võrreldes riikliku õppekavaga on kursuste maht suurem, sest kooli vastuvõetud õpilaste võõrkeele oskustase on ebaühtlane ja kesine.

Võru Gümnaasiumis toimub inglise keele õpe tasemerühmades. Õpilased määratakse tasemerühmadesse kooli sisseastumisel läbiviidud tasemetestide tulemuste alusel.

- I kursus: B2 taseme grammatika I.
- II kursus: B2 taseme grammatika II.
- III kursus: Haridus ja töö, inimene ja ühiskond, kultuur ja looming.
- IV kursus: Tööelu ja karjäär, vabatahtlik teenistus, inimene ja ühiskond, kultuur ja looming.
- V kursus. Inimene ja keskkond: geograafiline keskkond ja elukeskkond.

- VI kursus. Teadus ja tehnoloogia.
- VII kursus. Inimene ja ühiskond: sotsiaalsed probleemid, meedia, kuritegevus.
- VIII kursus. Inimene ja ühiskond: tervis, toitumine, tervislikud eluviisid (sport).
- IX kursus. Kultuur ja looming.
- X kursus. Eesti ja maailm. Ettevalmistus riigieksamiks ja CAE eksamiks.

vene keel (7 kursust):

- I kursus: grammatika A2 tasemel: *именительный и родительный*; teema: mina, mu pere sõbrad ja sugulased.
- II kursus: grammatika: *винительный, творительный и предложный*; teemad: sport, huvi- ja õppetegevus
- III kursus: grammatika: *именительный, родительный, дательный, винительный, творительный и предложный*; teemad: kehaosad, välimus, tervis.
- IV kursus: Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Alateemad: „*Профессии*“; „*Ищу работу*“.
- V kursus: Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Alateemad: „*Я и моя семья*“ ja „*Характер и профессия*“.
- VI kursus: Minu linn ja minu kodu. Alateemad: „*Вещи вокруг нас*“; „*Что есть дома (квартира, кухня, ванная, спальня)*“; „*Домашние обязанности*“; „*В гостях*“.
- VII kursus: „Праздники и развлечения“ (*jõulud, aastavahetus, sünnipäev, tegevused ja toit*); „Едем отдыхать“ (*abi küsimine, eksimine/ohuolukord/sõbra kadumine, situatsioonid hotellis, lennujaamas/tollis*); „Здоровье“ (*enesetunne, haiglas, apteegis, tervislik eluviis*); „Мое будущее“ (*õppimine, tulevikuplaanid*).

saksa keel (7 kursust)

- I kursus: grammatika : tegusõna pööramine Präsensis ja Perfektis, nimisõna Akkusativis ja Dativis, omastav asesõna; teema Minu pere, sugulased, kodu
- II kursus: grammatika: omadussõna käänamine (2 käändkonda). Teema: Saksa keelt rääkivad maad, nende vaatamisväärsused.
- III kursus: grammatika: modaaltegusõnad, saksa keele liitlause öeldise kohad. Teema: Sport, tervis, pidustused ja tähtpäevad
- IV kursus: grammatika: reflektiivsed tegusõnad, öeldise koht liitlause. Teema: Toitumine, vestlus teenindajaga
- V kursus: grammatika: tegusõnade rektsioon, Passiv Präsens. Teema: Kuidas õppida, planeerida aega.
- VI kursus: grammatika: kaudne kõneviis, küsimuste esitamine Teema: hotellis, tee küsimine ja juhatamine. Ilmast vestlemine
- VII kursus: grammatika: koha- ja ajamäärsõnad, üldine kordamine. Teema: Elukutsed, oma tulevikuplaanid

Põhikoolis B-keelena vene keelt õppinud keelevahetajatele on mõeldud järgmised saksa keele kursused, eesmärgiga jõuda gümnaasiumi lõpuks iseseisva keelekasutaja (ehk B1) tasemele:

Saksa keel A1-A2

I kursus: grammatika: tegusõna pööramine Präsensis, nimisõnade sugu, määrav ja umbmäärane artikkel. Teema: Enda tutvustamine, tervitamine, pereliikmed

II kursus: grammatika: sõnade järjekord saksa lauses, ebareeglipärased tegusõnad Präsensis, omastav asesõna. Teema: kellaaeg, päevad ja päevaosad, kalender, oma tegevuste planeerimine

III kursus: grammatika: modaaltepusõnad, reeglipäraste tegusõnade Perfekt, modaaltepusõnad. Teema: hovid, vaba aeg, reisimine

IV kursus: grammatika: Perfekt, eessõnad am, um Teema: vestlus teenindajaga (erinevad situatsioonid), liiklus, tänaval

V kursus: grammatika: aega näitavad eessõnad, Dativ Teema: enda päevakava, kokkulepped, tähtpäevade tähistamine, tee küsimine ja juhatamine

VI: kursus: grammatika: modaaltepusõnad, Dativi eessõnad Teema: hotellis, abi küsimine ja andmine, soovide väljendamine, tervis ja haigused

3. KIRJELDUS JA VALDKONNASISENE LÕIMING

Keeleõpetuse eesmärk on saavutada gümnaasiumi lõpuks vähemalt kahe võõrkeele valdamine iseseisva keelekasutaja tasemel (B-tase). Võõrkeeleoskus toetab suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma ning laiendab eneseväljendusvõimalusi erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega. Võõrkeelte õppes lähtutakse Euroopa keeleõppe raamdokumendi põhimõtetest ja raamdokumendis kirjeldatud keeleoskustasemetest. Kõigi võõrkeelte õpitulemused on raamdokumendile toetudes kirjeldatud ühtsetel alustel. Raamdokumendi põhimõtete rakendamine õppes võimaldab arvestada õppija ealist ning individuaalset eripära, seada erineva edasijõudmisega õpilastel endale jõukohaseid õpieesmärke ning anda tagasisidet saavutatud kohta, toetades õpimotivatsiooni ning iseseisva õppija kujunemist.

Keeleõppe ei piirdu teatud keeleoskustaseme saavutamise mingiks hetkeks. Toetatakse õpilaste motivatsiooni, arendatakse oskusi, kujundatakse enesekindlust ning saadakse keelekogemusi ka väljaspool kooli, mis loob eelduse elukestvaks õppeks. Keeleõppe on suunatud kommunikatiivsetele vajadustele, lähtutakse õppijast ja tema suhtluseesmärkidest. Tähtis on eelkõige keele kasutamise oskus, mitte ainult keele struktuuri tundmine. Keeleline korrektsus kujuneb õpilasel pikaajalise töö tulemusena.

Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtluses, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja mille piires kujundatakse suhtluspädevust. Need on kõigile võõrkeeltele ühtsed, teemavaldkondade erinevused tulenevad õpitava keele sihttasemest ja õppe kestusest. Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse – kuulamise, lugemise, rääkimise ja kirjutamise arendamise kaudu, seepärast on täpsustavad õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa. Erinevaid osaoskusi õpetatakse omavahel lõimitult.

Võõrkeeleõppe eeldab avatud ja paindlikku metoodilist käsitust, kohandades õpet õpilase vajaduste järgi. Õppijakeskse võõrkeeleõppe tähtsamad põhimõtted on:

- 1) õppija aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeele kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine;
- 2) keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õpilase huvidele;
- 3) erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) kasutamine;
- 4) õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ja nõustajaks teadmiste omandamises;
- 5) õppematerjalide mitmekesisus, nende kohandamine, täiendamine ning kaasajastamine lähtuvalt õppija eesmärkidest ning vajadustest.

4. ÕPPEAINETE LÕIMINGU VÕIMALUSED TEISTE AINEVALDKONDADEGA

Võõrkeelte lõiming teiste õppeainetega ning õppimist soodustava õpikeskkonna loomine toetavad suhtluspädevuse omandamise kõrval ka maailmapildi, enesehinnangu ja väärtuskäitumise arengut. Õppijas arendatakse oskust võrrelda oma keelt ja kultuuri teistega, mõista ja väärtustada nende eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat. Ühe keele oskamine mõjutab keele- ja kultuuripädevust teises keeles ning aitab kaasa inimese kultuuriteadlikkuse, oskuste ja oskusteabe arengule tervikuna.

Võõrkeeleõppes kasutatavad materjalid arvestavad ja täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelevahendid erinevate valdkondade teemade käsitlemiseks. Võõrkeeli oskav õpilane pääseb ligi erinevatele võõrkeelsetele teabeallikatele (teatmeteostele, kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks.

Keel ja kirjandus. Võõrkeelte valdkonnal on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, sest mõlemas arendatakse oskust kasutada keelt erinevates suhtlusolukordades, et saavutada oma eesmärged, arvestades suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Mõlemas valdkonnas arendatakse kirjalikku ja suulist eneseväljendusoskust, teksti kriitilist analüüsi ning luuakse tekste. Kõik teadmised ja oskused kantakse järgmist keelt õppides üle uude kultuurikonteksti.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse arengut toetab numbrite tundmise ja arvutamise kõrval erinevates alustekstides sümbolite, graafikute, tabelite ning diagrammide abil esitatud teabe mõistmise, seostamise ja edastamise oskuse arendamine. Mõlemas valdkonnas arendatakse funktsionaalset lugemisoskust, oskust loogiliselt arutleda ja põhjendada, suutlikkust ennast selgelt ja täpselt väljendada.

Loodusained. Lõiming saavutatakse erinevate teemavaldkondadega tegeledes: lugemistekstid, kuulamisülesanded, esitlused, arutelud, erinevad kirjalikud ülesanded jne. Õpilasi juhatakse väärtustama looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi.

Sotsiaalne. Õpilasi suunatakse ära tundma kultuurilisi eripärasid ning järgima üldtunnustatud käitumisreegleid; omandama teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest; kujundama oma arvamust ning olema aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Kunstiained. Lõiming kunsti valdkonda kuuluvate ainetega toimub kultuurilise teadlikkuse kujundamise kaudu. Õpitakse tundma eri maade kultuuripärandit nii teemade kui ka vahetute kunstielamuste kaudu (film, teater, kontserdid, muusika, näitused, muuseumid jm). Õpilasi suunatakse märkama ja väärtustama erinevaid kultuuritraditsioone, kunstide mitmekesisust ning maailma kultuurilist eripalgelisust.

Kehaline kasvatus. Lõiming kehalise kasvatusena toimub erinevate teemavaldkondadega tegeledes: lugemistekstid, kuulamisülesanded, esitlused, arutelud, erinevad kirjalikud ülesanded jne. Ka võõrkeelte tundides väärtustatakse tervislikku eluviisi ja kehalist aktiivsust. Võõrkeeleeõppes (nii nagu kehalises kasvatuseski) on oluline salliv suhtumine kaaslastesse, ausa mängu reeglite järgimine ning oskus teha koostööd.

4. ÕPPETEGEVUSE KAVANDAMINE JA KORRALDAMINE

Õppetööd kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) kasutatakse autentset keelematerjali ning nüüdisaegset õppekirjandust, sh digimaterjale ja -vahendeid;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.;
- 8) pakutakse õpilastele lisaväljundit tunnivälise tegevuse kaudu: õpilastel on võimalus osaleda omaloomingukohvikus Pegasus, kus on traditsiooniliselt esitamisel kõiki koolis õpitavaid võõrkeeli kasutav näidend; samuti osalevad õpilased kõnevõistlustel, olümpiaadil, otsivad materjali uurimistöödeks.
- 9) võimaldatakse andekamaid õpilasi toetav õpe (ülikooli väljund) - enamik õpilasi on sihiks võtnud ülikooli, kus väga palju õpet on võõrkeeles baasil, (erialased teadusartiklid jne.), mille mõistmiseks ja läbi töötamiseks on vaja juba C1 tasemel võõrkeelt.

Õppesisu käsitlemises teeb aineõpetaja valikud arvestusega, et kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkonnapädevused ning ainepädevused oleksid saavutatud.

Füüsilist keskkonda kujundades:

- 1) kohandatakse ruumide sisustus ning kujundus õppe seisukohast otstarbekaks ja õpet toetavaks;
- 2) on õppes võimalik kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada raamatukogu;
- 3) jälgitakse, et ruumid, sisseseade ja õppevara on korrektse väljanägemisega;
- 4) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 5) Võimalusel ja vajadusel korraldatakse õpet ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, ettevõtetes ja asutustes jne) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

Gümnaasiumis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, rõhuasetused võivad kursuseti olla erinevad. Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt nii tunnis kui ka väljaspool tundi (nt kirjasõbrad, õppereisid, õpilasvahetused ja kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega). Õpilane loeb autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste, mida toetab Võru Gümnaasiumis ka võõrkeeleskuse raamatukogu. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust, kasutades erinevaid keele registreid (nt suhtlemine ametiasutuses, tööintervjuul, olmesfääris). Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keelte vahelisi seoseid ning jälgima oma võõrkeele kasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Õppetegevuseks kasutatakse:

- 1) meedia- ja autentseid audiovisuaalseid materjale;
- 2) iseseisvat lugemist ning kuulamist;
- 3) tarbekirjade koostamist (nt CV, seletuskiri, avaldus, kaebus);
- 4) loovtöid (nt kirjand, essee, artikkel, retsensioon, kokkuvõte, luuletus, tõlge, blogi);
- 5) referaatide ja/või (lüh)uurimistööde koostamist ning esitlemist;
- 6) argumenteerimise oskuse arendamist (nt väitlus, vaidlus);
- 7) rolli- ja suhtlusmänge;
- 8) projektitöid (nt lühifilmide tegemine, lühinäidendite etendamine);
- 9) info otsimist erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, internet).

5. ERISUSED JA HINDAMINE

Hindamisel rakendatakse erinevaid hindamisviise: diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat. Tagasiside esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena (protsent).

Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi lõpul, kas kontrolltöö või arvestuse vormis, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide täitmist kui riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne kujuneb õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena. Hinnatel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal, millest õpetaja teavitab õpilasi nii suuliselt kui kirjalikult õppeperioodi esimeses tunnis ja Stuudiumi tunni sissekandes. Kontrolltööde toimumise aeg fikseeritakse Stuudiumi kalendris vähemalt üks nädal enne kontrolltöö toimumist. Ümber- ja järelvastamine toimub vastavalt kokkuleppele õpetajaga, kas õppetöövälisel ajal või *õnnetunnis*.

Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

Ainespetsiifikast lähtudes hinnatakse viit osaoskust (kuulamine, lugemine, keelestruktuurid/grammatika, suuline ja kirjalik eneseväljendus) kas eraldi või kombineeritud ülesannete põhjal. Hindamismeetoditena kasutatakse näiteks: valik- ja lühivastuseid; laiendatud kirjalik vastus (erinevad tekstiloomed ülesanded); soorituse hindamine (funktsionaalne lugemisoskus); suhtlemine (suuline eneseväljendus).

Hindamiskriteeriumid lähtuvad Euroopa keeleõppe raamdokumendis toodud tasemete kirjeldusest.